

TÜRKİYE'DE SENDİKAL YASALAR VE UÇÖ İLKELERİ

N. Firuz

Bu yazının amacı Türkiye'de sendika hakları ve özgürlüğünün çignenmesine ilişkin bir döküm çıkarmak değil. Sendikal hakların yadsınmasını kurumlaştıran yeni sendika mevzuatını ele almak istiyoruz. Mevzuatın öne çıkan yanlarını uluslararası çalışma ölçüleriyle karşılaştırmayı öneriyoruz.

Önce birkaç tarih:

12 Eylül 1980: Silahlı Kuvvetler Komutanlığı Milli Güvenlik Konseyi adı altında devlet yönetimine el koyuyor.

Nisan 1982: Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonunun 14 üncü Genel kurulu.

Kasım 1982: Yeni anayasa.

Mayıs 1983: MGK, yeni Sendikalar yasası(2821) ile Toplu İş sözleşmesi, grev ve lokavt yasasını(2822) ilan ediyor.

Sendikal mevzuatın bütünü, 1982 Nisanında TİSK tarafından açıklanan önerilerin derin damgasını taşıyor. Önerilerin bazıları ise olduğu gibi benimsenmiş. Son Uluslararası Çalışma Konferansında(Cenevre, 1986) TİSK bir "inceleme" dağıttı. İki üniversite üyesi, yeni sendikal mevzuatın uluslararası çalışma ölçülerine uygun olduğunu göstermeye çalışıyorlardı bu "yapıt"larında. Boş yere...

Dünya Sendikalar Federasyonu, Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu ve Dünya İş Konfederasyonu, yeni anayasada ve sendikal yasalarda uluslararası çalışma ölçülerine uyulmadığı gerekçesiyle TC hükümetine karşı Uluslararası Çalışma Örgütü UÇÖ'de dava açmışlardı.

Yeni anayasa daha tasarı halinde iken, UÇÖ Sendikal özgürlük komitesi (SÖK) tasarının "sendikal özgürlüğe ilişkin UÇÖ ilkeleri ve ölçüleri ile bağdaşmayan hükümler taşıdığı" hakkında kaygısını dile getirmişti. Anayasa yürürlüğe sokulduktan sonra SÖK hükümetten "yeni sendikal yasaların hazırlanmasına öncelikli bir dikkatle yaklaşmasını" istedi. Bu yaklaşımla "sendikal etkinliklere dayatılan sınırlamaların kaldırılmasını ve -Anayasa ile sendikal etkinliklere dayatılmış olan sınırlamala karşın- sendikal hakların(özellikle toplu pazarlık özgürlüğü ve grev hakkının) UÇÖ ilkelerine uygun biçimde tam anlamıyla güvence altına alındığı bir duruma dönülmesini" umut etmek istediğini dile getirdi. Umut umut olarak kaldı. 2821 ve 2822 sayılı yasalar sendikal etkinlikler üzerindeki kısıtlamaları daha da ağırlaştırdılar.

Sendikaların etkinlik alanının sınırlanması

2821 sayılı yasanın birinci maddesi şöyle diyor: "Bu Kanunun amacı, çalışma ilişkilerinde ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerin korunması ve geliştirilmesi için işçiler ve işverenler tarafından meydana getirilen sendikalar ile konfederasyonların kuruluşu, teşkilatı, faaliyeti ve denetlenmesi esaslarını düzenlemektir.". Eski yasanın birinci maddesi şöyle diyordu: "Sendika, federasyon ve konfederasyonlar, bu kanuna göre işçi sayılanların ve işverenlerin müşterek iktisadî, sosyal ve kültürel yararlarını korumak ve geliştirmek için kurulan meslekî teşekküllerdir."

Sendikaların etkinlikleri böylece salt "çalışma ilişkileri çerçevesi" içine hapsedilmek istenmiştir. Öte yandan yeni maddede "kültürel yararlar" yer almamaktadır. Bu eksiltme acaba sendikaların eğitim çalışmalarını engellemeye yönelik değil midir?

87 sayılı UÇÖ Sözleşmesinin hazırlık çalışmaları sırasında işçi kesimi ve birçok hükümet, önerilen tasarı metninde sendikal eylemi salt mesleki alanla sınırlamaya yönelik her türlü değişiklik önerilerine karşı koymuştu.(1)

Siyaset yasağı

Eski mevzuatta böyle bir yasaklama yoktu. Eski düzenlemede sendikalar ile siyasal partilerin örgensel bir yapı içine girmeleri ve aralarında parasal destek yaratmaları yasaklanmıştı. Yeni mevzuat sendikalara genel ve derin bir siyaset yapma yasağı getiriyor: "Sendikalar siyasî amaç güdemazler, siyasî faaliyette bulunamazlar, siyasî partilerle ilişki kuramaz ve işbirliği yapamazlar ve bunlarla hiçbir konuda hiçbir şekilde müşterek hareket edemezler, siyasî partilerden destek göremezler ve onlara destek olamazlar, bunlardan yardım ve bağış alamazlar, bunlara yardım ve bağışta bulunamazlar... kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve vakıflarla siyasî amaçla ortak hareket edemezler... Bir siyasî partinin yönetim organlarından herhangi birinde görev alan sendika veya konfederasyon yöneticilerinin, bu göreve geldikleri andan itibaren sendika veya konfederasyondaki görevleri kendiliğinden sona erer... Konfederasyonlar ve sendikalar ile sendika şubeleri kendi konu ve amaçları dışında toplantı yapamaz, gösteri yürüyüşü düzenleyemezler.(2)

Bu, sendikalara hiçbir siyasal etkinlik olanağı tanımayan, çok genel kapsamlı bir yasaklamadır.

UÇÖ SÖK , "siyasal-olan ile münhasıran sendikal-olan arasındaki sınırı belirginlikle çizmenin güç olduğunu" defalarca vurgulamıştır. "Sendikal örgütlerin eyleminin katı bir biçimde yalnızca mesleki alanla sınırlanamayacağı iyice açığa çıkmaktadır. Gerçekten de, özellikle ekonomik alanda benimsenen genel bir siyaset ücretlilerin koşullarını (ücret, izinler, çalışma koşulları, işyerinin gidişatı vb.) etkileyen sonuçlar doğurmaktadır. Sendikal hareketin gelişimi göstermektedir ki, toplu pazarlık yoluyla çalışma koşullarını iyileştirme amacı -sendikal eylemin temel bir eksenini olmaya devam ediyorsa da- gittikçe daha belirgin bir biçimde, ekonomik ve toplumsal siyasetler üzerine görüş belirtmeye çağrılı organlara sendikaların katılımıyla birarada gelmektedir. Bu katılım, sendikaların genel çıkarlara ilişkin -dalayısıyla sözcüğün en geniş anlamıyla siyasal- sorunlarla ilgilenebilmelerini ve bu arada hükümetin ekonomik ve toplumsal siyaseti üzerine görüşlerini kamuoyu önünde açıklayabilmelerini gerektirmektedir."(3)

Sendika kurma hakkının sınırlanması

Yeni mevzuat genel olarak devlet çalışanlarına ve kamu görevlilerine hiçbir sendikal hak tanımıyor. Aynı zamanda öğrenci olan işçi sendika üyesi olamıyor. Emeklinin de sendikaya üye olma hakkı yok.

Ancak bu kısıtlama ücretli kesimleri düzeyinde sınırlı kalmıyor. Sendika kurma hakkı sözkonusu olduğunda kısıtlama sendika üyesi olabilecek işçiye de uzanıyor. Sendika yada konfederasyon kurmak isteyenlere mevzuat birçok koşul getiriyor. Bunlar arasında iki tanesine özellikle dikkati çekmek gerekiyor.

Biri şu koşulu dayatıyor: "Sendika kurucusu olabilmek için...sendikaların kurulacağı işkolunda en az bir yıldan beri fiilen çalışır olmak" gerekiyor.

Öteki koşul şöyle: "TCK'nın ikinci kitabının birinci babında yazılı suçlardan veya bu suçların işlenmesini aleni olarak tahrik etme suçlarından veya TCK'nın 312 nci maddesinin ikinci fıkrasında yazılı halkı sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge farklılığı gözeterek kin veya düşmanlığa açıkça tahrik etme suçlarından veya TCK'nın 536 nci maddesinin

birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yazılı eylemlerle aynı Kanunun 537 nci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında yazılı eylemleri siyasî ve ideolojik amaçlarla işlemekten mahkûm olmamak; ayrıca Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun 68, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77 ve 79 uncu maddelerine göre hüküm giymemiş olmak şarttır."

Sendika kurma hakkına getirilen bu kısıtlamalar, işçilere "hiçbir ayırım gözetilmeksizin" diledikleri örgütleri kurma hakkını tanıyan sendika özgürlüğü üzerine 87 sayılı UÇÖ Sözleşmesinin ikinci maddesiyle bağdaşmamaktadır.

Öte yandan sadece işkolu esasına göre ve ülke çapında faaliyette bulunmak amacıyla kurulacak sendikalara izin verilmektedir. İşyeri esasına göre sendika kurmak bundan böyle olanaksızlaştırılmaktadır. Eski mevzuatta iki sendikanın biraraya gelmesiyle kurulabilen konfederasyonlar artık en az beş ulusal işkolu sendikasının birlikteliğiyle oluşturulabilecektir. Oysa UÇÖ SÖK, "üst düzeyde örgütlerin kurulması için sendika yada federasyon sayısı açısından taban gerekliliği öngören bir mevzuatın 87 sayılı Sözleşmenin 5 ve 6 nci maddeleriyle çelişki içinde olduğunu" belirtmiştir.(4)

Sendikaların iç işleyişlerine dayatılan koşullar

Sendikanın yapısını, yönetici organlarının bileşimini, bu organların görev ve yetkilerini, seçim yöntemlerini yeni mevzuat inceden inceye belirliyor ve iki genel kurul arasındaki süreyi de kesin olarak saptıyor. Bu düzenleme de 87 sayılı Sözleşmede sendikalara tanınan haklarla uyumsuzluk içindedir. "Tek tip tüzük" hakkında UÇÖ SÖK birçok kez şu ilkenin altını çizmiştir: "Tümüyle biçimsel bazı kayıtların dışında- bir sendikaya, tüzüğünü belli bir modele uydurma zorunluluğu getirilmesi, sendika özgürlüğünün sağlanması için uyulmak gereken kurallara ters düşecektir."(5)

Sendikanın yönetici organlarına seçilme hakkı tüm sendika üyelerine tanınmıyor: "İşçi sendikası veya konfederasyonlarının genel kurul dışındaki zorunlu organlarına seçilebilmek için, sendika kurucularına ilişkin 5 inci maddede aranan şartlardan(Bak bir önceki bölüm) başka en az on yıl, şube zorunlu organlarına seçilebilmek için ise 5 inci maddedeki şartlara ilâveten sendikanın kurulu bulunduğu işkolunda en az bir yıl bilfiil çalışmış olmak şartı aranır."

Yöneticilerin yeniden seçilmeleri de sınırlanmıştır: "Sendikaların, sendika şubelerinin ve konfederasyonların genel kurul dışındaki organlarının üyeliklerine, aynı kişi üst üste dört olağan genel kurulca seçilebilir! Bu da genel olarak aralıksız 12 yıllık bir görev süresi demektir.

Üye aidatlarını saptama özgürlüğünü eski mevzuat sendikalara bırakmıştı. Yeni mevzuat bu özgürlüğü ortadan kaldırıyor ve aidatı üyenin bir günlük çıplak ücretiyle sınırlıyor. Şunu da ekliyor: "Sendika tüzüklerine, üyelik aidatı dışında, üyelere başka bir aidat alınacağına ilişkin hükümler konamaz."

Tüm bu düzenlemeler, sendikalara "kendi tüzük ve yönetmeliklerini oluşturma, kendi temsilcilerini özgürce seçme, yönetim ve etkinliklerini örgütleme, eylem programlarını belirleme" hakkını tanıyan, 87 sayılı UÇÖ Sözleşmesinin üçüncü maddesiyle açık çelişki içindedir.

Kamu makamlarının denetim ve müdahalesi

Anayasa "her düzeydeki işçi meslek kuruluşlarında... her türlü inceleme, araştırma ve denetleme" yapabilecek -Cumhurbaşkanlığına bağlı- bir Devlet Denetleme Kurulunun kurulmasını öngörüyor ve sendikaları "tüm

gelirlerini Devlet bankalarında muhafaza etme" zorunluluğu altına sokuyor.

Sendikalar yasasının 47 nci maddesi şöyle buyuruyor: "Devlet, sendika ve konfederasyonlar üzerinde idarî ve malî denetim yetkisine sahiptir. Sendika ve konfederasyonlar yılda bir defa Maliye ve Çalışma bakanlıklarınca mahallinde olmak üzere birlikte veya ayrı ayrı denetlenir. Gerçek görüldüğünde birden fazla denetleme de yapılabilir. Denetleme sırasında denetim elemanlarınca istenecek her türlü defter, belge ve yazıların yöneticiler tarafından gösterilmesi veya verilmesi zorunludur." 14 üncü madde "genel kurulların toplanmasını ve yürütülmesini gözetmek üzere valinin görevlendireceği hükümet komiserinin bulunması" zorunluluğunu getiriyor.

Bu hükümler 87 sayılı Sözleşmenin 3 ve 8 inci maddelerine aykırıdır.

Aynı konuda SÖK'ün bazı kararlarını yinelemekte yarar var: "İşçi örgütlerinin kendi yönetim ve etkinliklerini örgütleme hakkına sahip olmaları gerektiğini belirten ilkeyi dikkate alan Komite, hükümet tarafından uygulanan bir denetimin ilgili örgütlerin sendikal haklarından yararlanmalarını engelleyebileceği görüşüne varmıştır."(6) "Hükümete sendika fonlarını denetleme hakkı veren bir düzenleme, sendikaların kendi yönetimlerini örgütleme hakkına ve kamu makamlarının bu hakkı kısıtlayacak yada yasal biçimde kullanılmasını engelleyecek her türlü müdahaleden kaçınması gerektiğine ilişkin genel kabul gören ilkeyle uyumlu değildir."(7) "Valilikçe görevlendirilen bir memurun sendika seçimleri sırasında hazır bulunması sendika özgürlüğünün çiğnenmesi ve özellikle işçi örgütlerinin kendi temsilcilerini tam bir özgürlük içinde seçme hakkına ters düşülmesi tehlikesini taşır."(8)

Uluslararası örgütlere üye olma hakkının kısıtlanması

Sendikalar ancak "Türkiye Devletinin şekline, insan haklarına saygılı, millî, demokratik, lâik ve sosyal hukuk devleti niteliklerine; Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne; Türk Ulusuna ait olan egemenliğin kullanılmasının hiç bir suretle belli bir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılmayacağı ilkelerine; vicdan ve din özgürlüğüne; aykırı faaliyet göstermeyen" uluslararası örgütlere "serbestçe"(!) üye olabilirler. Anlaşılan siyasal nitelikli bu kısıtlama yeterli görülmemiş. Üye olma usulü belirlenmiş ve karar yetkisi hükümete verilmiş: "Uluslararası kuruluşa üyelik için başvurmadan üç ay önce bu kuruluşun tüzüğü İçişleri ve Çalışma bakanlıklarına verilir. Bakanlar Kurulunca tüzüğün yukarıdaki ilkelere aykırılığı üç ay içinde tespit edilmediği takdirde uluslararası kuruluşa üye olunabilir. Üye olunan uluslararası kuruluş birinci fıkradaki esaslara aykırı faaliyet gösterir veya nitelik kazanırsa Bakanlar Kurulu o sendika veya konfederasyonun uluslararası kuruluştan çekilmesi için karar alır."

Bu hükümler 87 sayılı Sözleşmenin 5 ve 8 inci maddeleriyle tam bir uyumsuzluk içindedir. 5 inci madde şöyle diyor: "İşçi ve işveren örgütleri... uluslararası işçi ve işveren örgütlerine üye olma hakkına sahiptir." Bu konuda genel ilkelerin altını çizen SÖK ise şöyle diyor: "Uluslararası sendikal dayanışma her sendikal hareketin temel hedeflerinden birini oluşturur ve bu, her örgüt, federasyon yada konfederasyonun uluslararası örgütlere üye olma hakkını tanıyan, 87 sayılı Sözleşmenin 5 inci maddesinde dile getirilen ilkeyi esinlendirmiştir."(9) SÖK aynı zamanda birçok kez "sendikaların uluslararası örgütlere üyeliklerinin hükümetin iznine bağlı kılınmasının uluslararası örgütlere özgürce ve gönüllü üye olma ilkesiyle bağdaşmadığını" açıklamıştır.

Sendikalar örgütlerinin kapatılması ve çalışmadan alıkonulması

"Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü"ne karşı hareket eden sendikalar kapatılacaktır. "Yasama, yürütme ve yargı organlarının kararlarını etkilemek veya protesto etmek amacıyla kanun dışı grev" yapan sendika ve konfederasyonlar da kapatılacaktır. Sendikaların kapatılmasını kolaylaştıran sayısız hükümden biri de -belki en anlamlısı- şöyle:"Sendika ve konfederasyon yöneticilerinin sendika veya konfederasyondaki faaliyet ve görevleri sırasında ve bu faaliyet veya görevleri sebebiyle TCK'nın 125, 141, 142, 144, 155, 163, 168, 171, 172, 313 ve 499/2 maddelerine uyan suçlardan dolayı mahkûm olmaları halinde, görevli ceza mahkemesi kararıyla, yöneticisi oldukları sendika veya konfederasyonun kapatılmasına karar verilir.". Bu hükmün suçun kişiselliği olarak belirtilen temel hukuk ilkesine hiçbir biçimde saygı göstermediği açık. Ancak gerçekten demokratik ve özgür bir sendikacılığın gelişmesi açısından bir başka yanıla daha ağır bir tehlike oluşturuyor. Yukarıda anılan TCK maddelerinin birçoğu düşünce suçlarını kapsıyor. Örneğin 142 nci madde genel olarak "komünist propaganda"ya karşı uygulanıyor.

Yeni mevzuatta şu da var: "Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, millî güvenliğinin, millî egemenliğinin, kamu düzeninin, başkalarının hak ve hürriyetlerinin korunması ve suçların önlenmesi bakımından gecikilmesinde sakınca bulunan hallerde hâkim kararına kadar kanunen yetkili kılınan merciin emriyle faaliyetten alıkonulabilir."(Dernek kurma hürriyetine ilişkin Anayasa maddesi) Bu yaklaşım Sendikalar yasasında kendini şöyle gösteriyor: "Yukarıdaki fıkralar uyarınca açılan davalar sebebiyle görevli mahkemeler yargılamanın her safhasında talep üzerine veya resen sendika ve konfederasyonların faaliyetlerinin durdurulmasına ve yöneticilerinin görevlerine son verilmesine karar verebilir.". Böylece suç saptanmadan ceza verilmiş olacaktır. DİSK davasında olduğu gibi.

87 sayılı UÇÖ Sözleşmesinin 4 üncü maddesi şöyle diyor: "İşçi ve işveren örgütleri idari makamlarca kapatılamaz yada çalışmadan alıkonamaz."

Toplu pazarlık hakkının sınırlandırılması

Yeni mevzuata göre bir toplu iş sözleşmesi bağtlayabilmek için sendika şu koşulları yerine getirmiş olmak zorunda:

- örgütlü bulunduğu işkolundaki işçi sayısının en az yüzde 10 unu üye kaydetmiş olmak;
- ilgili işyeri yada birimde çalışan işçilerin yarısından fazlasını üye kaydetmiş olmak;
- bu iki koşulu yerine getirmiş olduğunu kanıtlamak ve bir yetki belgesi almak.

Koşulların belirlenmesi üzerinde karar sahibi olan kuruluş ise Çalışma bakanlığıdır. Oysa SÖK birçok kez şu görüşü belirtmiş: "Toplu pazarlık alanında tek yetkili sendika tanınması koşullarının kabul edildiği birçok ülke için yetkinin verilmesine ilişkin usul hakkında özellikle şu güvencelerin sağlanması temel olmalıdır:

- yetki belgesinin bağımsız bir kuruluş tarafından verilmesi;
- temsil yeteneğine sahip olacak örgütün ilgili birimde çalışanların çoğunluğunun oylarıyla saptanması..."(10)

Grev hakkının sınırlandırılması

Yeni mevzuatta: "İşçilerin, topluca çalışmamak suretiyle işyerinde faaliyetini durdurmak veya işin niteliğine göre önemli ölçüde aksatmak amacıyla aralarında anlaşarak veyahut bir kuruluşun aynı amaçla topluca

çalışmamaları için verdiği karara uyarak işi bırakmalarına grev denilir. Toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması halinde işçilerin iktisadî ve sosyal durumlarıyla çalışma şartlarını korumak ve düzeltmek amacıyla bu Kanun hükümlerine uygun olarak yapılan greve kanunî grev denilir. Kanunî grev için aranan şartlar gerçekleşmeden yapılan greve kanun dışı grev denilir. Siyasî amaçlı grev, genel grev ve dayanışma grevi kanun dışı grevdir. İşyeri işgali, işi yavaşlatma, verimi düşürme ve diğer direnişler hakkında kanun dışı grevin müeyyideleri uygulanır. Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, millî egemenliğe, Cumhuriyete, millî güvenliğe aykırı amaçla grev yapılamaz."

Şu da var: "Grev hakkı ve lokavt iyi niyet kurallarına aykırı tarzda, toplum zararına ve millî serveti tahrip edecek şekilde kullanılamaz." Demek ki grev ancak işveren ile sendika arasında sürdürülen toplu iş görüşmelerinin çıkmaza girmesi durumunda olanaklıdır. Ancak bu durumda grevin ertelenmesi yada yasaklanması da olası. Grevin ertelenmesi durumunda -çoğunluğu işveren ve hükümet temsilcilerinden oluşan- Yüksek Hakem Kurulu devreye giriyor, uyuşmazlığa son veriyor ve toplu iş sözleşmesini bağıtlıyor.

Grev bazı işkollarında tümüyle yasaklanmış durumda: can ve mal kurtarma; cenaze ve tekfin; su, elektrik, havagazı, kömür, tabii gaz ve petrol sondajı, üretimi, tasfiyesi ve dağıtımı işlerinde; banka ve noterlik; kamu kuruluşlarınınca yürütülen itfaiye, temizlik işleri ile şehir içi deniz, kara ve demiryolu ve diğer raylı toplu yolcu ulaştırma hizmetlerinde; ilaç imâl eden işyerleri hariç olmak üzere, aşı ve serum imâl eden müesseselerle, hastane, klinik, sanatoryum, prevantoryum, dispanser ve eczane gibi sağlıkla ilgili işyerlerinde; eğitim ve öğretim kurumlarında, çocuk bakım yerlerinde ve huzurevlerinde; mezarlıklarda; Millî Savunma Bakanlığı ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığınca doğrudan işletilen işyerlerinde. Bu yasaklama 600 binden fazla işçiyi kapsıyor.

Son olarak yeni mevzuatın, yasaklamaları çiğneyen sendika ve işçilere karşı cezai müeyyideler öngören birçok hüküm getirdiğini belirtelim. Bunlar grev gözcülerinin örgütlenme biçimlerine değin uzanıyor ve yasa dışı diye nitelenen grev durumlarında 18 aylık hapis cezasına dek varıyor.

Getirilen yeni düzen, 98 sayılı ve Türkiye'nin onayladığı UÇÖ Sözleşmesine saygı göstermekten çok uzaktır. 4 üncü maddesi, 14.8.1951 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan biçimiyle şöyle diyor: "Çalışma şartlarını kolektif mukavelelerle tanzim etmek üzere işverenler veya işveren teşekkülleriyle işçi teşekkülleri arasında ihtiyari müzakere usulünden faydalanılmabını teşvik etmek ve gerçekleştirmek için lüzumu halinde millî şartlara uygun tedbirler alınacaktır."

Bu yazıya noktayı koymadan önce 87 sayılı Sözleşmenin hazırlık çalışmaları sırasında, daha 1947'de, vurgulanan bir noktayı anımsatmak istiyoruz: "Mesleki örgütlenme özgürlüğü genel olarak örgütlenme özgürlüğünün sadece bir yanındır ki o da, birbirlerine bağlı ve birbirlerini tümleyen -ve diğerlerinin yanısıra, toplanma ve toplantı, söz ve düşünce, basın ve anlatım, vb. özgürlüklerini içeren- geniş temel insan hakları bütünlüğü içinde yer alır."(11) Tüm bu özgürlüklerin eksikliği günümüz Türkiye'sine damgasını vurmaya devam ediyor.

Notlar:

- (1) UÇÖ 30 uncu Konferans raporu, 1947, s.554.
- (2) 2821 sayılı yasa, 37, 38 ve 39 uncu maddeler.
- (3) UÇÖ: Liberté syndicale et négociation collective, 1983, s.62.

- (4) SÖK'ün 85 inci raporu, paragraf 460.
 - (5) SÖK'ün 27 nci raporu, par. 360-362.
 - (6) SÖK'ün 6 nci raporu, par. 858.
 - (7) SÖK'ün 52 nci raporu, par. 120.
 - (8) SÖK'ün 52 nci raporu, par. 192.
 - (9) SÖK'ün 105 inci raporu, par. 212.
 - (10) SÖK'ün 316 nci raporu, par. 94.
 - (11) UÇÖ: Liberté d'association et relations industrielles, 1947, rapor VII, s. 11.
-

(Uluslararası Çalışma Örgütü Konferansı öncesinde, Dünya Sendikalar Federasyonu yayın organlarından "Ekonomik Bülten" in 20 No'lu -Mayıs 1987- sayısında yayımlanmıştır.)

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI